

16.4.2024

Regler för Statistikcentralens forskartjänster

Användningsvillkor och sekretessplikt

Statistikcentralen kan överlåta eller ge rätt att använda sekretessbelagda uppgifter som samlats in för statistiska ändamål för vetenskapliga undersökningar och statistiska utredningar om samhällsförhållanden. Uppgifterna får inte användas i undersökningar eller utredningar, tillsyn, rättegångar, administrativt beslutsfattande eller vid någon annan motsvarande behandling av ärenden som gäller personer, företag, sammanslutningar eller stiftelser. En förutsättning för forskningsanvändning av material på enhetsnivå från Statistikcentralen är ett användningstillstånd, som ska vara i kraft under hela tiden för behandlingen av materialet. Tillståndspliktigt material får användas enbart av en person som fått användningstillstånd och enbart för ett ändamål som godkänts i beslutet om användningstillstånd. Användningstillstånd beviljas för viss tid (högst för fem år åt gången).

Statistikcentralen kan överlåta eller ge användningsrätt till sekretessbelagda uppgifter som samlats in för statistiska ändamål, från vilka möjligheten till direkt identifiering av statistikenheten (person, företag) avlägsnats. Med stöd av 19 § i statistiklagen (280/2004) får uppgifter jämte identifikationsuppgifter om personers ålder, kön, utbildning, yrke och socioekonomiska ställning också lämnas ut. Statistikcentralen kan lämna ut uppgifter om dödsorsaker jämte identifikationsuppgift med stöd av offentlighetslagen.

Användningstillstånd ansöks av den ansvariga forskaren för projektet. I ansökan ansöks användningstillstånd för alla projektforskare, som har för avsikt att behandla eller se på material på enhetsnivå. Den som ansökt om användningstillstånd har en skyldighet att se till att övriga som fått användningstillstånd i projektet känner till villkoren för användning av uppgifter och iakttar dessa. Om den/de personer som fått ett användningstillstånd byts eller flyttar till en annan organisation, varifrån man vill fortsätta forskningen, ska användningstillståndet uppdateras.

I användningstillståndet fastställs det att uppgifter ska behandlas konfidentiellt, och att man inte får försöka identifiera objekten för uppgifterna från materialet. Det material som ska publiceras ska skyddas på så sätt att enskilda personer eller företag inte kan identifieras. Utifrån de uppgifter som överlåtits i identifierbar form (19 § i statistiklagen eller handlingar som gäller utredning av dödsorsaken) är det inte tillåtet att kontakta en person eller hans anhöriga.

Varje forskare som behandlar material på enhetsnivå ska underteckna en sekretessförbindelse. I förbindelsen förbinder sig forskaren att till utomstående inte röja omständigheter som hen fått kännedom om och som hen är skyldig att hemlighålla enligt lagstiftningen. Sekretessplikten

16.4.2024

omfattar också förbud mot att orättmätigt använda sekretessbelagda handlingar eller uppgifter för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan.

Ett straff har föreskrivits för brott mot sekretessplikten, tystnadsplikten eller utnyttjandeförbudet i fråga om användning av information. För dessa brott kan straffet för forskare vara böter eller högst ett års fängelse. Användning i strid med villkoren i användningstillståndet eller en regelförseelse påverkar organisationens och/eller forskarens rättigheter att i fortsättningen få rätt att använda Statistikcentralens material.

Efter att giltigheten för användningstillståndet upphört har forskaren inte längre tillgång till distansanvändningssystemet och det informationsmaterial som lämnats ut utanför Statistikcentralen ska returneras eller förstöras efter att giltigheten för användningstillståndet upphört. Alla kopior som tagits av materialet och temporära filer ska också förstöras. Statistikcentralen ska informeras om att materialet förstörts. Sekretessplikten är i kraft också efter att användningstillståndet upphört. Det är möjligt att ansöka om förlängning av ansökningstillståndet med en ansökan om användningstillstånd.

De publicerade slutprodukterna eller deras referensuppgifter ska sändas till Statistikcentralens kontaktperson. När resultat publiceras ska Statistikcentralen nämnas som källa.

Fiona-distansanvändningssystemet

Regler på organisationsnivå

Andra uppgifter än de som nämns i 19 § i statistiklagen (ålder, kön, utbildning, yrke, socioekonomisk ställning) och uppgifterna om dödsorsaken ska behandlas i Statistikcentralens distansanvändningssystem. Organisationen för en forskare som arbetar i Fiona-distansanvändningssystemet ska ha ingått ett avtal om distansanvändning med Statistikcentralen. I avtalet fastställs organisationens ansvariga person för distansanvändning. Den ansvariga personen ska meddela Statistikcentralen om alla sådana med tanke på distansanvändningen väsentliga förändringar i sin organisation som påverkar datasäkerheten eller dataskyddet.

Den ansvariga personen för distansanvändningen undertecknar på institutets/organisationens vägnar ett avtal om distansanvändning av undersökningsmaterial. Han/hon är ansvarig för de forskare som arbetar inom Fiona-systemet vid institutet.

Behandling av material i distansanvändningssystemet

Innan forskaren kan behandla undersökningsmaterial i distansanvändningssystemet Fiona ska forskaren underteckna en

16.4.2024

förbindelse om distansanvändning med organisationens ansvariga person för distansanvändning. I distansanvändningsförbindelsen fastställer forskaren arbetsätten och lovar att följa de regler som anknyter till distansanvändningsarbetet. Om forskaren arbetar från utlandet, fastställs också arbetsställena i distansanvändningsförbindelsen. Distansanvändning är möjlig endast i EU- och EES-länder samt i de länder utanför EU vars dataskyddsnivå EU-kommissionen har konstaterat vara tillräcklig: https://commission.europa.eu/law/law-topic/data-protection/International-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en.

Distansanvändningen är avsedd bara för forskare som beviljats användningstillstånd för materialet och distansanvändningen sker bara via det nät som tillhandahålls av organisationen som ingått avtalet om distansanvändning. IP-adresserna till de organisationer som berörs av distansanvändning kontrolleras och godkänns vid Statistikcentralen. Om arbetsgivaren byts ut ska forskaren lämna in en ny förbindelse om distansanvändning och användningstillståndet ska uppdateras. En forskare ska förbinda sig till att datorn, nätet och arbetslokalerna är datasäkra. Om hen vill arbeta hemifrån, ska hen förvissa sig om att arbetet kan ske över en VPN-förbindelse via arbetsgivarens nät. En mobil på vilken DuoMobile-appen för identifiering av distansanvändningssystemet installerats ska förvaras omsorgsfullt.

Distansanvändningssystemet ska användas enbart för det ändamål som nämnts i användningstillståndet, och dess funktion får inte äventyras på något sätt.

Forskaren ska sköta dataskyddet för sitt material under tiden för forskningsanvändningen och vid publicering av forskningsutskrifter. Materialet ska behandlas på så sätt att utomstående inte får kännedom om information i materialet, varför till exempel information på en skärm inte får visas, delas eller kopieras (till exempel skärmdump eller foto). Skyddade person- eller företagsidentifikationer får inte skrivas till exempel i ett e-postmeddelande. Delning av en skärm från distansanvändningssystemet vid ett distansmöte (till exempel i Teams) är inte tillåten av dataskyddsrelaterade orsaker, trots att varje deltagare i mötet har tillstånd att använda materialet och/eller skärmen inte visar uppgifter på enhetsnivå, vilka omfattas av användningstillstånd. En distansenhet ska låsas om man avlägsnar sig från den och enheten inte övervakas och man ska logga ut ur systemet, då man inte längre arbetar med distansförbindelsen.

Forskaren ska se till att forskningsresultat som tas ut ur systemet inte innehåller uppgifter på enhetsnivå eller att det finns möjlighet att dessa röjs (till exempel utifrån skyddade identifikationsuppgifter). I forskningsutskrifter (tabeller, analysresultat, grafer osv.) ska Forskartjänsternas dataskyddsrelaterade anvisningar följas: https://www.stat.fi/media/uploads/tup_sv/mikroaineistot/fionan_tietosuojao_hjeet_sv.pdf

16.4.2024

Om en forskare eller kund förfar i strid med avtalen eller anvisningar om distansanvändning, bryts distansanvändningsförbindelsen.

Att ge användningsrätt till personuppgifter som kan identifieras indirekt innebär att personuppgifter lämnas ut. Innehavaren av användningsrättigheten blir följaktligen personuppgiftsansvarig vad gäller dessa uppgifter och denne ansvarar för fullgörandet av de plikter som rör behandling av personuppgifter, vilka ställts i den allmänna lagstiftningen och speciallagstiftningen.